

Кредитні спілки та ломбарди, як установи, що працюють з готівкою, можуть стати потенційним об'єктом для використання при відмиванні коштів на стадії розміщення. Отримання позики з подальшим її погашенням готівкою може бути використане на етапі легалізації.

Література

1. Кримінальний Кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України від 28 листопада 2002 р. № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (зі змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 рік» від 17.12.1997 № 783/97-ВР.
4. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітряю)» від 04.02.2004 № 1433-IV.
5. Розпорядження Президента України «Про уповноваження Міністра юстиції України О. Лавриновича на підписання Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 05.12.2004 № 400/2003-рп.
6. Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 28 серпня 2001р. № 1124 «Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF)» (зі змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.1997 №283/97-ВР, (зі змінами та доповненнями).
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок визначення країн (територій), які не беруть участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» від 26.04.2003 №645 із змінами і доповненнями.
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перелік країн (територій), які не беруть участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» від 17.07.2003 № 419-р (зі змінами і доповненнями).
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перелік офшорних зон» від 24.02.2003 №77-р (зі змінами і доповненнями).
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» від 24.01.2007 № 17-р.
12. Blezzard en H. Koppe, FIUs in action. Zoetermeer, 2001.
13. Duyne, P.C. van, Money laundering: advances in global ignorance. In: P.C. van Duyne, K. von Lampe and N. Passes (eds.), Upperworld and Underworld in Cross-border Crime. Eindhoven, Wolflaw Publishers, 2002.

2. Міжнародна система боротьби з фінансуванням тероризму

2.1. Виникнення поняття фінансування терористичної діяльності, історія та природа

В останній чверті минулого сторіччя світові країни опинились перед новою глобальною загрозою — міжнародним тероризмом. Особливо загрозливих розмірів набрала діяльність організації «Аль-Каїда», яка мала розгалужену мережу в багатьох країнах та мала змогу збирати ресурси в багатьох країнах і завдавати удару, здійснюючи терористичний акт у будь-якій точці планети.

Зрозуміло, що безпосередня підготовка до теракту, а особливо — утримання всієї терористичної організації потребує фінансів.

Відповідно, одним з напрямів протидії тероризму було визнано підірив його економічних основ — тобто протидія фінансуванню тероризму.

Початок законодавчому врегулюванню проблеми було закладено у 1999 році Конвенцією ООН «Про запобігання фінансуванню тероризму».

Бурхливий розвиток світової системи протидії фінансуванню тероризму розпочався після теракту 9 вересня 2001 року у Нью-Йорку – після цього ФАТФ було розроблено 8 спеціальних рекомендацій з протидії фінансуванню тероризму, в національне законодавство багатьох країн були внесені зміни, спрямовані на запобігання фінансуванню тероризму та забезпечення необхідних повноважень державних органів.

Відповідно до вказаної конвенції, визначалось, що особа здійснює фінансування тероризму, якщо вона будь-якими методами, прямо чи опосередковано, незаконно та умисно надає кошти або здійснює їх збирання з наміром, щоб вони використовувались, або при усвідомленні того, що вони будуть використані, повністю чи частково, для вчинення:

- а) будь-якого діяння, яке являє собою злочин відповідно до сфери застосування одного з договорів, перелічених у додатку до Конвенції (9 конвенцій про боротьбу з різними видами тероризму – повітряним, бомбовим, морським тощо) та до визначення, що міститься в ньому;
- б) будь-якого іншого діяння, спрямованого на те, щоб викликати смерть будь-якої цивільної особи або будь-якої іншої особи, яка не бере активної участі у воєнних діях в ситуації збройного конфлікту, або заподіяти їй тяжке тілесне ушкодження, коли мета такого діяння в силу його характеру чи контексту полягає в тому, щоб залякати населення чи змусити уряд чи міжнародну організацію вчинити будь-яку дію або утриматись від неї.

Варто зазначити, що за природою фінансування тероризму являє собою процес, обернений до відмивання коштів, у наступному сенсі:

- якщо відмивання коштів спрямовано на легалізацію злочинних доходів, їх переведення до легальної економіки, то фінансування тероризму спрямоване на вилучення коштів з легальної економіки для забезпечення скоєння злочину;
- відмивання коштів стосується значних фінансових потоків, що можуть обчислюватись мільярдами доларів, в той час як для фінансування тероризму може бути достатньо кількох тисяч доларів; як правило, фінансування тероризму передбачає велику кількість дрібних операцій;
- ті, хто відмиває кошти, свідомо скоює злочин, проте часто джерелом фінансування тероризму є благодійні пожертви, що збираються для легальних цілей.

В той же час, методи, які використовують при відмиванні коштів для приховування реального джерела коштів, можуть використовуватись і в разі фінансуванні тероризму.

Також варто зазначити, що відповідно до 40 Рекомендацій ФАТФ, фінансування тероризму має бути віднесено до складу предикатних злочинів – тобто, можлива ситуація, коли кошти, зібрані для фінансування тероризму, легалізуються з метою забезпечення тривалого функціонування терористичної мережі.

2.2. Завдання і загальні засади боротьби з фінансуванням терористичної діяльності

На відміну від легалізації злочинних доходів, при протидії фінансуванню тероризму ще більша увага приділяється швидкості виявлення активів терористів та припинення їх діяльності.

Відповідно, боротьба з фінансуванням тероризму можлива лише за умови діяльності системи протидії відмиванню як на міжнародному, так і на національному рівні, з залученням до системи як міжнародних організацій, урядів країн, правоохоронних органів, так і приватного сектору.

Основними засадами такої системи на міжнародному рівні є:

- створення загальних стандартів протидії фінансуванню тероризму як шляхом прийняття конвенцій, так і розробки рекомендацій. Стандарти стосуються двох основних аспектів – встановлення єдиних правил шляхом внесення змін до законодавства, та забезпечення міжнародної співпраці;
- забезпечення дотримання стандартів протидії фінансуванню тероризму усіма юрисдикціями (не повинно існувати «безпечних гаваней» для терористів та їх коштів).

На національному рівні вирішуються наступні завдання:

- забезпечення відповідності національного законодавства світовим стандартам;

- забезпечення функціонування державних органів, здатних швидко реагувати на можливі випадки фінансування тероризму;
- створення системи протидії фінансуванню тероризму, до якої залучені як державні органи, так і приватний сектор.

Основними завданнями системи протидії відмиванню коштів є:

По-перше, запобігання спробам фінансування тероризму. Це завдання в основному вирішується через приватний сектор – фінансових посередників та спеціально визначених категорій професій (адвокати, нотаріуси, реєстратори тощо). Представники приватного сектору мають бути обізнані з основними ознаками фінансування тероризму та запобігати підозрілим операціям, а у разі їх проведення – негайно інформувати компетентні органи та призупиняти операції.

По-друге, у разі здійснення спроби фінансування тероризму система повинна забезпечувати підтримку розслідування та, головне – негайного вилучення коштів, що призначаються для терористів. Це досягається зусиллями державних органів за підтримки приватного сектору. Від приватного сектору для цього вимагається проведення ідентифікації своїх клієнтів та збереження інформації щодо клієнтів та проведених ними операцій, а також надання відповідної інформації компетентним органам. Від держави вимагається створення спеціальних підрозділів для розслідування фінансування тероризму та вилучення коштів. Підрозділ фінансової розвідки, який отримує та обробляє повідомлення про сумнівні операції та про можливе фінансування тероризму, повинен обмінюватись інформацією щодо випадків фінансування тероризму з підрозділами фінансової розвідки інших країн світу.

Фінансові установи та підрозділ фінансової розвідки повинні мати право на призупинення на певний час операцій, що можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму. Особливо це стосується активів осіб, яких занесено до міжнародних «чорних списків» терористів.

Також значна роль відводиться регуляторам – державним органам, що здійснюють нагляд за відповідними секторами фінансового ринку та контролюють виконання фінансовими посередниками вимог законодавства щодо протидії фінансуванню тероризму.

2.3. Міжнародне співробітництво та міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму

Міжнародне співробітництво здійснюється на багатьох рівнях.

По-перше, це встановлення загальних стандартів протидії фінансуванню тероризму. Цим займаються міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй, в Європейському регіоні – Рада Європи та Європейський Союз. Зазначеними організаціями розроблено ряд базових конвенцій щодо протидії фінансуванню тероризму. Окремо треба виділити ФАТФ – організацію, що займається саме спеціальними стандартами протидії фінансуванню тероризму.

Також стандарти встановлюють спеціалізовані організації, діяльність яких стосується фінансових ринків, – це Світовий Банк та Міжнародний Валютний Фонд. Також варто згадати організації, які розробляють окремі стандарти у відповідності до спеціальних рекомендацій ФАТФ – наприклад S.W.I.F.T.

По-друге, це складання міжнародних «чорних списків» терористів та терористичних організацій, створення загальних вимог щодо протидії тероризму. Основними в цьому процесі є т.зв. комітети 1267 та 1373 Ради Безпеки ООН, (назви – відповідно до номерів резолюцій Ради Безпеки ООН).

По-третє, це контроль за дотриманням країнами стандартів протидії фінансуванню тероризму. Цим займаються організації, що проводять оцінки фінансового сектору країн – Світовий Банк, Міжнародний Валютний Фонд і ФАТФ, а також регіональні організації за типом ФАТФ. Зокрема, Україна бере участь в роботі двох регіональних організацій за типом ФАТФ – комітету Ради Європи MoneyVal (як учасник) та Євроазійської групи з протидією відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (як спостерігач).

По-четверте, це співпраця щодо розслідування окремих випадків фінансування тероризму та співпраця щодо арешту та конфіскації активів терористів. Основними напрямками співпраці є обмін інформацією та забезпечення розшуку та арешту терористів та їх активів. Така співпраця здійснюється як за допомогою міжнародних організацій, таких як Інтерпол, Європол, ЄвроЮст, Егмонтська група, IAIS, IOSCO, так і шляхом двосторонніх відносин між компетентними органами різних держав.

Варто зазначити, що таку співпрацю в Україні щодо обміну інформацією здійснюють:

- ❖ Держфінмоніторинг України – в частині обміну інформацією з підрозділами фінансових розвідок інших країн;
- ❖ Правоохоронні органи – щодо обміну інформацією з відповідними органами інших держав;
- ❖ Національний банк, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг – щодо обміну інформацією з органами нагляду за фінансовими ринками інших держав.

Також забезпечення співпраці здійснюють:

- ❖ Генеральна прокуратура – щодо виконання міжнародних запитів про правову допомогу;
- ❖ Міністерство юстиції – стосовно виконання судових рішень.

Основним органом, що здійснює в Україні боротьбу з тероризмом, визначено Службу Безпеки України, в складі якої, зокрема, діє Антитерористичний центр. Також завдання боротьби з тероризмом покладено на Службу зовнішньої розвідки.

2.4. Міжнародні організації, що забезпечують боротьбу з фінансуванням тероризму

Боротьба з відмиванням коштів на міжнародному рівні забезпечується зусиллями наступних організацій:

- ❖ Організація об'єднаних Націй (в особі Ради Безпеки та її комітетів 1267 та 1373, якими здійснюється ведення переліків терористів та встановлення загальних вимог щодо протидії тероризму). ООН працює в галузях створення глобальних конвенцій, координації дій країн світу з протидії тероризму, здійснення навчання та надання технічної допомоги країнам світу.

- ❖ Велика вісімка (G-8), якою власне і була створена ФАТФ.

- ❖ Світовий Банк та Міжнародний Валютний Фонд, якими спільно з ФАТФ створено методологію перевірки дотримання країнами 9 спеціальних Рекомендацій ФАТФ. Також зазначені організації надають технічну допомогу країнам світу у створенні систем протидії фінансуванню тероризму.

- ❖ ФАТФ (спеціальна фінансова група – *англ. Financial Action Task Force, FATF*), який створює стандарти протидії фінансуванню тероризму та контролює їх дотримання. Одним з найбільш дієвих засобів впливу є застосування санкцій з боку країн – членів ФАТФ до порушників, занесених до «чорного списку».

- ❖ Регіональні групи за типом ФАТФ (*англ. FATF-style regional bodies, FSRB*), які об'єднують країни за регіональним принципом, та основним завданням яких є проведення взаємних оцінок членів на предмет дотримання вимог ФАТФ. Для України важливі комітет Ради Європи MoneyVal (Україна – член комітету) та ЄАГ – Євразійська група з протидією відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (Україна – спостерігач)

- ❖ Європейський Союз, Рада Європи, якими прийнято ряд директив/конвенцій щодо протидії фінансуванню тероризму, обов'язкових для їх членів.

- ❖ Північно-атлантичний альянс (НАТО), який приділяє багато уваги стандартам розвитку суспільства у країнах-членах, сусідніх країнах, та потенційних членах, зокрема, в частині протидії фінансуванню тероризму.

- ❖ Інтерпол – світова організація органів внутрішніх справ, діяльність якої, у тому числі спрямована на розшук осіб, причетних до фінансування тероризму та розшуку активів терористів. Роль цієї організації є значною при розслідуванні кримінальних справ щодо відмивання коштів міжнародними злочинними угрупованнями. Україна представлена в Інтерполі Національним Бюро, що діє в структурі МВС України.

В межах Європейського Союзу діє аналогічна організація ЄВРОПОЛ, метою якої є забезпечення співпраці між органами внутрішніх справ країн – членів ЄС.

❖ ЄвроЮст – об'єднання органів юстиції країн – членів ЄС, до завдань якого, зокрема, належить співпраця між країнами-учасниками у сфері конфіскації активів терористів.

❖ Егмонтська група – міжнародна організація, що об'єднує підрозділи фінансових розвідок країн світу. Україну в Егмонтській групі представляє Державний комітет фінансового моніторингу України. Метою групи є забезпечення оперативного обміну інформацією між країнами – учасниками щодо випадків відмивання коштів та фінансування тероризму.

2.5. Міжнародні угоди у сфері боротьби з фінансуванням тероризму

Ряд міжнародних конвенцій стосується протидії відмиванню коштів. Як правило, вони встановлюють вимоги до законодавства країн-учасниць, та визначають мінімальні заходи протидії, що мають вживатись. При цьому, ряд положень конвенцій не є жорсткими, та дозволяють країнам-учасникам приймати власні рішення, виходячи з принципів національного законодавства, залишаючись у межах конвенції.

Отже, основними міжнародними конвенціями у цій сфері є:

1. Конвенція ООН «Про запобігання фінансуванню тероризму» (1999). Ратифікована Україною.

Конвенція, зокрема, дає визначення фінансування тероризму, вимагає від країн-учасниць криміналізувати фінансування тероризму та встановлює вимоги щодо міжнародної співпраці щодо протидії фінансуванню тероризму.

2. Резолюції Ради Безпеки ООН №1267 та №1373, якими встановлювались переліки осіб, причетних до тероризму, від країн-учасниць вимагалось вжиття негайних заходів як щодо загального встановлення режиму боротьби з фінансуванням тероризму (наприклад, криміналізація фінансування тероризму), так і арешту як самих терористів, так і належних їм активів.

Серед документів Ради Європи назвемо такі:

1. Страсбурзька Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (1990). Ратифікована Україною.

Конвенція дає визначення злочинних доходів та їх відмивання. Конвенція визначає заходи, що мають вживатись країнами-учасниками для надання допомоги іншим країнам-учасникам у розшуку та конфіскації таких доходів.

2. Варшавська Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму (2005). Підписана Україною.

Фактично Варшавська конвенція значно вдосконалює Страсбурзьку конвенцію, містить серйозні вимоги щодо обміну інформацією між підрозділами фінансових розвідок країн-учасниць, надання на запит іншої сторони інформації щодо рахунків та інших активів осіб, що можуть бути причетними до відмивання коштів або фінансування тероризму.

Також варто відзначити Директиви Європейського Союзу щодо запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів та фінансування тероризму. (Перша директива була прийнята у 1991 році, змінена у 2001 та останній раз – у Варшаві в 2005 році). Фактично 3-я директива ЄС у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму реалізує положення останньої редакції 40 Рекомендацій ФАТФ. Особливістю Директиви є впровадження поділу країн на країни ЄС та такі, законодавство та система протидії фінансуванню тероризму яких відповідає вимогам 3-ї директиви, та решту країн. При цьому до операцій осіб та установ країн другої групи з боку фінансових установ першої групи мають застосовуватись досить жорсткі заходи обачності.

2.6. Спеціальні рекомендації ФАТФ стосовно боротьби з фінансуванням терористичної діяльності: структура, зміст

Спеціальні Рекомендації ФАТФ з протидії фінансуванню тероризму (спочатку – 8, потім – 9) були дуже швидко розроблені та прийняті в 2001 році на позачерговому Пленарному засіданні ФАТФ після теракту 09.11.2001 в Нью-Йорку.

Враховуючи, що 40 Рекомендацій ФАТФ вже фактично описали загальні вимоги до побудови системи протидії відмиванню коштів, 9 Спеціальних Рекомендацій доповнюють 40 Рекомендацій специфічними для протидії фінансуванню тероризму положеннями.

Рекомендації не є міжнародною угодою або нормативним актом прямої дії. В той же час, невиконання вказаних вимог певною юрисдикцією має наслідком як мінімум, негативне ставлення з боку фінансових установ провідних країн світу, як максимум – застосування спеціальних санкцій з боку країн – членів ФАТФ (що фактично означає проведення кожного транскордонного платежу лише після спец контролю з боку іноземного банка-контрагента). Такі жорсткі заходи впливу забезпечують дотримання вимог Рекомендацій ФАТФ.

Слід мати на увазі, що Рекомендації ФАТФ не є нормативним актом, обов'язковим для виконання суб'єктами первинного фінансового моніторингу. В той же час, вони висувають вимоги до відповідних державних органів щодо забезпечення рекомендованого режиму роботи системи протидії відмиванню коштів у країні. Також, знайомство з останньою версією 9 Спеціальних рекомендацій (пояснень до них) та порівняння з чинним законодавством дозволяє передбачити потенційні зміни у національному законодавстві щодо протидії фінансуванню тероризму.

Структурно Документ складається з:

- власне 9 рекомендацій;
- коментарів (пояснень), які дають офіційне тлумачення ФАТФ змісту окремих рекомендацій;
- т.зв. найкращих зразків (*Best Practices*), які на прикладах окремих країн ілюструють практику протидії фінансуванню тероризму.

Стисло 9 спеціальних рекомендацій полягають у наступному:

Рекомендація 1 вимагає ратифікації та імплементації Конвенції ООН щодо протидії фінансуванню тероризму, та негайної імплементації резолюцій ООН, що стосуються протидії фінансуванню тероризму, зокрема резолюції 1373.

Рекомендація 2 вимагає криміналізувати фінансування тероризму та внести цей злочин до переліку предикатних відносно відмивання коштів.

Рекомендація 3 вимагає вжити заходів щодо арешту активів терористів, внесених до «чорного списку» ООН та створення можливостей для арешту та конфіскації активів, що можуть призначатись для фінансування тероризму.

Рекомендація 4 визначає, що фінансові установи та інші суб'єкти законодавства щодо протидії відмиванню коштів мають бути зобов'язані негайно повідомляти компетентні органи про можливі випадки фінансування тероризму.

Рекомендація 5 стосується забезпечення міжнародної співпраці у сфері протидії фінансуванню тероризму, в частині обміну інформацією, надання правової допомоги, розшуку, арешту та екстрадиції терористів.

Рекомендація 6 стосується необхідності запровадження державного контролю за діяльністю альтернативних (небанківських) систем переказу цінностей.

Рекомендація 7 стосується необхідності ідентифікації ініціаторів переказу коштів та передачі такої інформації по всьому ланцюгу фінансових установ, що забезпечують проведення переказу.

Рекомендація 8 стосується необхідності посилення нагляду та законодавчого врегулювання діяльності неприбуткових організацій, які є дуже вразливими відносно фінансування тероризму.

Рекомендація 9 стосується необхідності запровадження контролю за переміщенням готівки через кордон, зокрема – необхідності встановлення режиму декларування цінностей, що перевозяться.

2.7. Перелік осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності

У порядку, що визначається постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2006 №751 «Про затвердження Порядку формування переліку осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю», Держфінмоніторингом України формується та затверджує вказаний перелік та зміни до нього на підставі інформації наданої СБУ та МЗС.

Перелік використовується з метою виконання вимог ст. 12¹ Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» – про зупинення фінансових операцій, якщо хоча б одна із осіб причетних до операції занесена до вказаного переліку.

Вперше перелік було затверджено наказом Держфінмоніторингу України №209 від 25.10.2006 і в подальшому він неодноразово змінювався. Підставами для формування переліку та внесення змін до нього є:

вирок суду, що набрав законної сили, про визнання фізичної особи винною у вчиненні злочинів, передбачених статтею 258 Кримінального кодексу України;

відомості, що формуються в рамках Ради Безпеки ООН, про організації та фізичних осіб, які пов'язані з терористичними організаціями або терористами;

вироки (рішення) судів, рішення інших компетентних органів іноземних держав стосовно організацій або фізичних осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності, які визнаються Україною відповідно до міжнародних договорів України.

2.8. Інформація про терористичні угруповання

Неофіційна інформація про терористичні угруповання може бути знайдена в публічних джерелах інформації – пресі, Інтернет-сайтах.

Офіційні переліки терористів можуть бути знайдені на офіційному Інтернет-сайті Організації Об'єднаних Націй.

Також варто зазначити «чорні переліки», що ведуться окремими країнами, наприклад Казначейством США. Ці списки не є обов'язковими для виконання в Україні, але їх варто використовувати в роботі, оскільки вони можуть дати інформацію про причетність учасників операції до тероризму, або принаймні вказати на необхідність проведення більш детального моніторингу операції.

Також інформація про осіб, причетних до тероризму, може бути знайдена в комерційних базах даних, які накопичують дані з великої кількості публічних джерел. Прикладом такої бази даних може бути WorldCheck (www.worldcheck.com).

2.9. Законодавство Європейського Союзу у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму

Основою законодавства Європейського Союзу у сфері протидії фінансуванню тероризму є Директива ЄС про запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів та фінансуванню тероризму. Останні зміни до Директиви були внесені в 2005 році (Директиву викладено в редакції так званої 3-ї Директиви 2005/60/ЄС від 26.10.2005). Національне законодавство країн-членів ЄС має бути приведене у відповідність Директиві до 15.12.2007.

2.10. Типології (схеми) фінансування тероризму

Фінансування тероризму не має такої великої різноманітності схем, притаманній відмиванню коштів. Як правило, основні завдання, що вирішуються при фінансуванні тероризму, полягають у наступному:

- зібрати кошти, часто – як благочинні пожертви, або навпаки – як «данину» з мігрантів певної національності тощо. Часто джерелом фінансування тероризму є частка злочинних доходів – наприклад, від торгівлі наркотиками.

- якомога непомітніше переказати кошти отримувачам – виконавцям терористичних актів та тим, хто забезпечує їх підготовку.

Для фінансування тероризму часто застосовуються альтернативні платіжні системи, які дозволяють переказувати кошти без проведення належної ідентифікації та моніторингу, а також благодійні організації з філіями по всьому світу.

Приклади

1. В країні А щомісяця збирались кошти з мігрантів з країни В під страхом застосування насильства. Кошти вносились на рахунок благодійної організації Х, звідки перераховувались в країну В начебто для постраждалих від повіні – насправді отримувачами були представники терористичного угруповання.

2. Готівкові кошти, які отримувались представниками терористичного угруповання від торгівлі наркотиками в європейській країні А, передавалась агенту неформальної платіжної системи («хавала») для переказу в країну В (з слабо поширеною банківською системою). Агент приймав суму, повідомляв про це іншому агенту системи в країні В, який видавав потрібну суму іншим представникам терористичної організації в країні В. Щомісяця баланс між різними агентами «платіжної системи» закривався шляхом переміщення необхідної кількості готівки через кордон.

3. Виконавці терористичного акту отримували кошти, необхідні для підготовки теракту, на платіжнідебетові картки, які разом з ПІН-кодами були передані їм організатором теракту. Також, враховуючи обмежений обсяг фінансування, терористи «підробляли» дрібним шахрайством з кредитними картками.

4. Благодійна організація збирала кошти для придбання ковдр, одягу та взуття для біженців в країні Х. Насправді за зібрані кошти придбавалась військова амуніція, яка відправлялась терористам в країні Х.

Література

1. Закон України від 28 листопада 2002 р. № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (зі змінами та доповненнями).

2. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 рік» від 17.12.1997 №783/97-ВР.

3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітряю)» від 04.02.2004 №1433-IV.

4. Закон України «Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму» від 12.09.2002 №149-IV.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2006 №751 «Про затвердження Порядку формування переліку осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю».

6. EGMONT/FATF Collection Of Sanitised Cases Related to Terrorist Financing – FATF 2002.

ДО УВАГИ ПРОФЕСІОНАЛІВ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Український інститут розвитку фондового ринку
представляє:

Леонов Д.А., Львовчкін С.В., Хоружий С.Г.
Ринок фінансових послуг: парадигма євроінтеграції:
Монографія / За наук. ред. В.М. Федосова - К.: УІРФР,
2008. – 848 с.

У монографії висвітлюються сутність, принципи, загальні засади та механізми і напрями регулювання ринку фінансових послуг в Європейському Співтоваристві. Показано особливості гармонізації законодавства, уніфікації національних систем регулювання та регулювання єдиних його стандартів.

Розглянуто сформовану в ЄС систему джерел права щодо фінансових послуг. Уточнені елементи регулювання, що складають в ЄС поняття *acquis communautaire*. Досліджено процеси формування законодавства ЄС щодо інвестиційних послуг, ринків фінансових інструментів, банківської і страхової діяльності, систем фінансового моніторингу тощо.

Характерною ознакою дослідження є комплексний підхід до ринку фінансових послуг як цілісного та складного суспільного явища. Авторами доведено, що європейська парадигма не заперечує національні особливості розвитку, вона встановлює загальні рамки для реалізації в межах ЄС свободи руху товарів і послуг, робочої сили і капіталів. Показано, що будь-який стандарт або нормативний акт в ЄС формується як компроміс спільної діяльності – домовленості органів нагляду і бізнесу. Розкрито необхідність спрямування політики регуляторних органів на застосування ефективних і гнучких методів регулювання та контролю в тісній співпраці із ринковими інститутами та саморегулюванням.

Монографія розрахована на працівників органів державної влади і управління, професійних учасників ринку фінансових послуг, фахівців з фінансів, науковців, викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

Вартість видання - 150 грн.

З питань придбання монографії «Ринок фінансових послуг: парадигма євроінтеграції» звертайтеся за телефоном:

(044) 456-29-21.